

Predikan 9 september 2018 i Västerorts kyrkan, Ett är nödvändigt

Evangeliet enligt Matteus kapitel 6, vers 31 - 34

Gör er därför inga bekymmer, fråga inte: Vad skall vi äta? Vad skall vi dricka? Vad skall vi ta på oss? Allt sådant jagar bedningarna efter. Men er himmelske fader vet att ni behöver allt detta. Sök först hans rike och hans rättfärdighet, så skall ni få allt det andra också. Gör er därför inga bekymmer för morgondagen. Den får själv bära sina bekymmer. Var dag har nog av sin egen plåga.

Sjung Laleh Pourkarim

Det finns en rastplats mellan Knivsta och Uppsala, den heter Mora stenar. Den har fått några utmärkelser som Uppsala läns finaste rastplats och den är fin. Men för mig är den mer än så. Det är en plats som, varje gång jag åker förbi den, väcker tankar om liv och död. Jag har åkt förbi den många gånger genom åren i väldigt olika sinnesstämningar. Några gånger har jag stannat till, vilket jag också gjorde för tre och en halv vecka sedan. Jag hade varit i Uppsala och var på väg hem och jag hade att förbereda den första predikan jag skulle hålla efter semestern. Jag hade ingen ro i vare sig kropp eller själ. Och då är det, i min värld, bra att stanna vid Mora Stenar. Väl där la jag mig på en bänk och tittade upp mot himlen och alla vackra träd som reste sig mot densamma. Jag tog en bild och la ut på Instagram och skrev *Ligger på en bänk vid Mora Stenar och funderar över livet och döden och vad jag i all sin dar ska predika om på söndag!*

Jag fick några kommentarer och en var *Predika om trädens hemliga liv som vi vet så lite om.*

Något jag inte valde att göra men idag när vi funderar omkring vad som på riktigt är nödvändigt, idag på Valdagen, idag när vi läst om att vi inte ska göra oss bekymmer för morgondagen så behövdes ytterligare en tolkningsmöjlighet och det fick vi i Lalehs fina sång *Sjung nu alla ekar Alla gamla och fulla av spår. Sjung om bladen som ni lämnat Om hur ni tvinnat era sår Hur ni sått allt det ni känner Att ha jord och mark som vänner...*

Med dessa ord och med träden för vår inre syn, och den där gången vid Mora Stenar också för min yttre syn, får vi skäl att betrakta himlen men också våra rötter. Vilka är vi, var kommer vi ifrån och vart är vi på väg? Vad är på riktigt viktig, nödvändigt och angeläget med rötterna i historien, fötterna på marken i nuet och blicken mot himlen... men inte himlen sen utan himlen NU.

Lalehs sång fortsätter sätta dagen, valet, livet, det som varit, det som är och det som kommer, i perspektiv *Sjung du kärlek mellan människor Du som gång på gång förlåter Du som åter om försöker...*

När kyrkoåret ger oss temat *Ett är nödvändigt* så infinner sig en tvekan hos mig. En tvekan som kanske mer är en oro att det faktiskt skulle finnas en och endast en sak som var nödvändig. Oron kommer ur att jag inte vet vilken den är och att jag riskerar att missa denna enda nödvändighet. Men det infinner sig också en betydligt större tveksamhet om det ens är rimligt med en sådan rubrik. Det kan inte bara vara *en* sak som nödvändig. Givetvis finns det fler än en eller ett som är nödvändigt.

Tanken på att det finns en begränsning av det nödvändiga skapar en god möjlighet att avfärda ett och annat som inte nödvändigt, som rent av är onödigt. En övning som vi borde göra nu och då för att rensa upp i allt vi låter spela roll... men som inte gör det. En övning som också kan bidra till att det som verkligen är nödvändigt utkristalliseras.

Jag tror att en sådan övning ganska snart får oss att värdera materiell framgång, ägande och statusjakt som mindre viktigt. Sådant som alltför ofta upptar mycket av vår tid.

Samtidigt gör sannolikt en sådan övning att vi värderar relationer mycket högre. Livskvalitet i meningen balans, vila, återhämtning. Troligen dras vi också närmre det som på djupet berör våra liv; litteratur, konst, musik. Allt sådant som bara kan få ett större utrymme om annat rensas bort.

När livet blir på liv och död, som det faktiskt var för mig på bänken vid Mora stenar, så brukar det som verkligen är viktigt få större plats. Detta sker när vi möter smärta, lidande och död. I mötet med det svåraste, ja det som rent av kan verka omöjligt att leva med, blir kärleken och varsamheten större och mer påtaglig. Då påminns vi om varför berättelsen om Jesu lidande och död beskrivs som ett passionsdrama. Det handlar om kärlek, en kärlek som blir som tydligast nära det smärtsamma, lidandet, döden.

Den tysk-amerikanske teologen och filosofen Paul Tillich, född 1886 och död 1965, har skrivit mycket om detta. Akademiskt hållbart, intellektuellt redbart och ibland ganska svårt men alltid utifrån verkligheten.

I början av 1930-talet var han med och formulerade teologi som motsatte sig Nazismens ideologi. Hans böcker blev en del av alla de bokbål som Nationalsocialisterna i Tyskland sysslade med före andra världskrigets start. Detta ledde till att Tillich flyttade till USA och verkade där resten av sitt liv.

Ur den kontext som det politiska klimatet i Tyskland utgjorde under 30- och 40-talet formades mycket av Tillich teologi. En bärande tankegång hos Tillich låg väldigt nära existentialismen och han

formulerade den på engelska som *The Ultimate Concern*, det som ytterst, det som obetingat, angår oss eller för att tala med kyrkoårets formuleringar med rötter i evangeliernas berättelser *Ett är nödvändigt*.

Detta ytterst angelägna tar sig, enligt Tillich, olika uttryck i olika kulturer och tider och det handlar ytterst om varje människas strävan efter självbekräftelse, att ta ansvar för och välja sitt liv. Men inte som en egoism, utan som en del av ett deltagande. Han beskriver det som *Individuation and participation-självbekräftelse och deltagande*. Han skriver: *Själv et utan världen är tomt, världen utan självet är död*.

Tänkarna om det ytterst angelägna formulerade Tillich i en bok som heter *The courage to be/ Modet att finnas till*.

Modet är människans starkaste drivkraft. Ett mod som blir tydligt i relation till all oro som omger oss och som finns i oss. Inte oro som en rädsla som kan övervinnas genom handlingar utan oro som en pågående ängslan för att finnas till, för livet och alla dess skiftningar, för själva varandet och för döden. När Tillich beskriver denna oro, denna ängslan, utgår han från tre rädsor, tre rädsor som skakar själva fundamentet med att vara till. Han beskriver dessa som oron för döden och hopplösheten, oron för tomheten och meningslösheten och oron för skulden och fördömandet.

Modet att finnas till blir då att stå emot detta som drabbar oss med meningslöshet och hopplöshet och detta kan ske om vi fokuserar på det ytterst angelägna, the ultimate concern. Då vi skalar bort det mindre meningsfulla kan vi tydligare se det på djupet meningsfulla.

Detta kan vi se i och detta kan komma oss till mötes genom konst, erotik, natur, musik osv. allt detta som väcker mod och får oss att våga lite till, lite mer.

Idag är det val till Riksdag, Kommun och Landsting. Kanske har du redan röstat eller så gör du det senare idag.

Inför detta val har det för många av oss blivit tydligare än på länge hur viktigt det är att nyttja sin samhälleliga möjlighet på stort allvar och verkligen rösta, göra ett val. Sångaren och låtskrivaren Börge Ring formulerade sig så här efter att ha läst Sören Kierkegaards tankar *Väljer inte jag har jag ändå valt att andra tar mitt val ifrån mig.*

Det är viktigt att rösta, att avstå kan vara att ge utrymme åt krafter som t.ex. vill begränsa denna demokratiska möjlighet.

Det andra jag tänkt mycket på inför detta val är med vilket perspektiv vi väljer att rösta. Lite som frågan om självbekräftelse OCH deltagande. Jag tänker att vi ska rösta på det som är bäst för flest och inte på det som kan verka mest tilltalande för oss själva och vårt eget.

Jesus säger *Sök först Guds rike och hans rättfärdighet, så skall ni få allt det andra också. Gör er därför inga bekymmer för morgondagen. Den får själv bära sina bekymmer. Var dag har nog av sin egen plåga.*

Och jag tänker... att jag ser massor av bekymmer inför morgondagen. Men visst, idag kan vi inte hitta lösningar på morgondagens bekymmer eller kanske kan vi det just idag mer än många andra dagar... jag vet inte!

Och så tänker jag att det är ju lite märkligt att en text som så målande vill berätta att Gud sörjer för våra liv, att det kommer ordna sig med mat och dryck och kläder, avslutas med de lite orden *Var dag har nog av sin egen plåga.*

Är inte det en lätt defaitistisk, uppgiven, beskrivning av livet. Ganska långt från Paul Tillich uppmuntrande beskrivningar av att vi bär på ett mod som kan stå emot allt det som tynger oss så till den grad att vi vill

ge upp. Vi är skapade med ett mod att finnas till och därmed stå emot meningslösheten och hopplösheten. Visst vill vi tro mer om dagen som är och dagar som kommer än att de har nog av sin egen plåga.

Nej, vi tar oss tillbaka till det goda tillägg som Laleh gav oss med sina ord *Sjung du kärlek mellan människor Du som gång på gång förlåter Du som åter om försöker...*

Ord som beskriver helheten och djupet i evangeliet, det glada budskapet.

Och senare i gudstjänsten får vi höra *Hoppets sång...*
Kan du se att natten börjar ljusna, att solen finns där bakom bergen, att hoppet som vi har, är en sanndröm?
Kan du känna strålarna som värmer, att de smälter allt det frusna, att de ger jorden liv, och fyller våra kroppar med kärlek?

Också det ett språk för Guds rike och rättfärdighet, själva meningen med varandet, livet... ja, modet att finnas till.

Amen

Vi lutar oss emot, vilar i och sjunger Psalm 560 *I Guds tystnad för jag vara*